MOLIÈRE

MÖSYÖ DE POURCEAUGNAC

DÜNYA EDEBİYATINDAN TERCÜMELER

FRANSIZ KLÂSİKLERİ: 33

MÖSYÖ DE POURCEAUGNAC

MOLİÈRE

MÖSYÖ
DE POURCEAUGNAC

(Monsieur de Pourceaugnac)

Erol GÜNEY ve Maarif Vekilliği Neşriyat Müdürlüğü
Müşavirlerinden Melih Cevdet ANDAY tarafından
tercüme edilmiştir.

ANKARA 1943 — MAARİF MATBAASI

MONSIEUR DE POURCEAUGNAC

KOMEDİADAKİ ŞAHISLAR

MÖSYÖ DE POURCEAUGNAC
ORONTE
JULIE, Oronte'un kızı
ÉRASTE, Julie'nin sevgilisi
NÉRINE, dalavereci kadın, sahte Picarde'lı
LUCETTE, sahte Gaskonyalı
SBRIGANI, Napolili, dalavereci
Birinci Doktor
İkinci Doktor
Bir Eczacı
Bir Köylü
Bir Köylü Kadın
Birinci İsviçreli Muhafız
Birinci İsviçreli Kadın
İkinci İsviçreli Muhafız
Bir Kolbaşı
İki Okçu

BALEDEKİ ŞAHISLAR

Bir Müzisyen Kadın
İki Müzisyen Erkek
Dans edenler Gurupu

İki Dans Hocası
Dans eden iki «Page»
Dört Meraklı dans eden Seyirci
Dans eden İki İsviçreli
Komik İki Doktor
Dans eden «Matassin» ler
Şarkı söyliyen İki Avukat
İki Müddeiumumi
İki Muhafız
Maskeliler
Bir Mısırlı Kadın
Bir Mısırlı
Şarkı söyliyen Bir «Pantalon»
Şarkı söyliyen Maskeliler Korosu
Dans eden Vahşiler
Dans eden Basklılar

MONSİEUR DE POURCEAUGNAC

PERDE I

SAHNE I

ERASTE, BİR KADIN MÜZİSYEN, İKİ ERKEK MÜZİSYEN, şarkı söyliyerek başkaları da çalgılar çalarak girerler. DANS EDENLER GURUPU

ERASTE, müzisyenlere ve dans edenlere. — Serenad için verdiğim emirleri yerine getirin. Ben çekiliyorum, burada görünmek istemem.

SAHNE II

BİR KADIN MÜZİSYEN, İKİ ERKEK MÜZİSYEN, şarkı söyliyerek, başkaları da çalgılar çalarak girerler. DANS EDENLER GURUPU.

Bu serenad şarkıdan, çalgıdan ve danstan mürekkeptir. Söylenen şarkıların güfteleri Eraste ile Julie'nin durumlarına dairdir ve anlarının babalarının keyfi yüzünden aşkları engellerle karşılaşan iki sevgilinin hislerini ifade eder.

KADIN MÜZİSYEN

Kapat, bütün gözleri kapat ey gece
Tatlı bir uykuyla ağırlaştırarak

Yalnız kalbleri sevda çekenlerin
Uyanık kalsın bırak.
En güzel günden daha güzeldir
Karanlığı ve sessizliği dünyanın
Duyulur en tatlı anı
Ah edişinde sevdanın.

BİRİNCİ ERKEK MÜZİSYEN

Sevmek ne tatlı şey
Ne tatlı şey
Olmasa önümüzde bu engeller
Kalb, insanı güzel niyetlere sürükler
Fakat merhametsiz bizi dünyaya getirenler...
Sevmek ne tatlı şey
Ne tatlı şey
Olmasa önümüzde bu engeller.

İKİNCİ ERKEK MÜZİSYEN

Ne engel çıkarsa çıksın
Karşı gelinmez aşka
Bütün müşkülleri yenmek için
Ne lâzım sevmekten başka

ÜÇÜ BİRDEN

Öyle ise biribirimizi ebedî bir aşkla sevelim
Babaların sertliği, zorbalığı
Ayrılık, iş güç, asi kısmet

Sadık bir aşk bunlardan kuvvet bulur.
Öyle ise biribirimizi ebedî bir aşkla sevelim
İki gönül bir olunca
Samanlık seyran olur.

BALENİN BİRİNCİ GİRİŞİ

İki dans hocasının dansları

BALENİN İKİNCİ GİRİŞİ

İki page'nin dansı

BALENİN ÜÇÜNCÜ GİRİŞİ

Dört meraklı seyirci, iki page'in dansı esnasında kavga ederler ve düello ederek dansederler.

BALENİN DÖRDÜNCÜ GİRİŞİ

İki İsviçreli muhafız dört muharibi ayırırlar ve onları barıştırdıktan sonra beraberce dansederler.

SAHNE III

JULIE, ÉRASTE, NÉRINE

JULINE. — Ah Allahım! Eraste aman yakalanmıyalım. Bizi beraber görecekler diye ödüm kopuyor. Beni bundan menettiler. Görürlerse, her şey mahvolur.

ÉRASTE. — Etrafa bakıyorum, bir şey yok.

JULIE, Nérine. — Sen de göz kulak ol, Nérine, dikkat et gelen olmasın.

NÉRINE, sahnenin dibine çekilerek. — Siz bana bırakın, söyliyeceklerinizi korkmadan biribirinize söyleyin.

JULIE. — Bizim iş için uygun bir şey düşündünüz mü? Babamı, kafasına koyduğu bu münasebetsiz evlenme fikrinden vazgeçireceğinizi sanıyor musunuz?

ÉRASTE. — Elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz; bu gülünç niyeti bozmak için birçok çareler düşündük.

NÉRINE, Julie'ye koşarak. — Aman yarabbim, babanız geliyor.

JULIE. — Aman, hemen ayrılalım.

NÉRINE. — Yok, yok, yok, kımıldamayın, yanılmışım.

JULIE. — Yarabb'm! Ne aptal şeysin Nerine, yüreğimi oynatıyorsun.

ÉRASTE. — Evet, güzel Julie, bu iş için silâhlarımız hazır, siz müsaade ettikten sonra bunları kullanmaktan kaçınmıyacağız. Hangi çarelere baş vuracağımızı hiç sormayın; siz sadece seyredin; tiyatrolarda olduğu gibi, neler göreceğinizi önceden haber vermeyip de size sürpirizin zevkını bırakmak daha iyi: elimizde, fırsat gelince kullanacağımız muhtelif tabiyeler var, bunu bilin yeter. Bu işi becerikli Nerine ile iş bilir Sbrigani üzerlerine aldılar.

NÉRINE. — Tabii, kuzum,babanız bizimle

alaymı ediyor? Hayatında hiç görmediği bu Limoges'li avukat Mösyö de Pourceaugnac'la sizi evlendirip de başınızı belâya mı sokacak. Posta arabasiyle gelecek, sizi burnumuzun dibinden alıp götürecek ha? Amcanızın dediğine bakıp da, üç dört bin lira daha fazla parası var diye varmak istediğiniz sevgilinizi reddediyor? Sizin gibi bir insan bir Limogesliya mı varacak? Eğer evlenmek istiyorsa, niçin Limoges'li almıyor da, Allahın kullarını rahat bırakmıyor. Sade bu Mösyö de Pourceaugnac ismi bile beni çileden çıkardı. Mösyö de Pourceaugnac diyince kuduruyorum. Yalnız bu Mösyö de Pourceaugnac ismi yüzünden bile her şeyi göze alırım, yahut da bu evlenmeyi bozarım. Siz de Madam de Pourceaugnac olmazsınız. Pourceaugnac! Bu çekilir şey mi? Hayır, Pourceaugnac benim tahammül edeceğim şey değil? Ona öyle oyunlar oynıyacağız, öyle muziplikler yapacağız ki, Mösyö de Pourceaugnac'ı gerisin geri Limoges'a göndereceğiz.

ÉRASTE. — İşte bizim kurnaz Napolili, bize haberler getiriyor.

SAHNE IV

JULIE, ÉRASTE, SBRIGANI, NÉRINE

SBRIGANI. — Efendim, sizinki geliyor. Ben onu buraya üç fersah kala, arabasının gecelediği yerde gördüm ve yemek yediği mutfakta koca bir yarım saat tetkik ettim. Artık onu ezbere biliyorum. Şim-

dilik boyu bosu için bir şey söyliyecek değilim. Tabiat onu ne şekilde yaratmış, üstü başı boyuna bosuna uygun mu değil mi, göreceksiniz. Fakat akıl tarafına gelince, şimdiden söyliyeyim, kalın kafalının biri; yapmak istediğiniz işler için tam mânasiyle münasip bir şey. Sözün kısası, kuracağımız bütün kapanlara kolaylıkla düşecek bir adam.

ÉRASTE. — Sahi mi söylüyorsun?

SBRIGANI. — Evet, eğer ben insan sarrafı isem bu böyle.

NÉRINE. — Madam, işte müthiş bir adam. İşiniz bundan daha iyi ellerde olamazdı. Bu çeşit işler için kendisi asrımızın kahramanıdır. Arkadaşlarına hizmet etmek için 20 defa küreği göze alan bir adam. Gözünü budaktan sakınmadan en güç maceraları temizce sonuna kadar götürür. Ve işte bu gördüğünüz adam, mertçesine göze aldığı bilmem kaç tane şerefli iş uğruna sürgün edilmiştir.

SBRIGANI. — Beni bu kadar övmeyin, mahcup oluyorum, doğrusu. Başınızdan geçen müthiş vakalara dayanarak benim sizi methetmiye daha çok hakkım vardır. Bilhassa evinize getirdikleri yabancı bey zadeyi oyunda gayet namuskârane bir şekilde on iki bin altın için aldatmakla kazandığınız şeref, bütün bir aileyi iflâs ettiren o kibarca tanzim ettiğiniz sahte kontrat hikâyesi, size teslim edilen bir emaneti asaletle inkâr etmeniz ve o kadar mertçe şahitlik edip, iki masumun asılmasına sebep olmanız...

NÉRINE. — Bunlar konuşulmaya değmez, ehemmiyetsiz şeyler... Metihlerinizle yüzümü kızartıyorsunuz.

SBRIGANI. — Sizin gibi mütevazı insanlar methedilmekten sıkılır, bunları bırakalım da işe başlamak için hemen bizim taşralının yanına gidelim. Siz de bu arada, belki lâzım olur, komedinin öteki oyuncularını hazır bulundurun.

ÉRASTE. — Siz de hiç olmazsa, madam, rolünüzü unutmayın. Oyunumuzu belli etmemek için dediğimiz gibi, babanızın niyetlerinden dünyanın en memnun insanı imişiniz gibi görünmeye çalışın.

JULIE. — İş bundan ibaretse, her şey yolunda gidecek.

ÉRASTE. — Ama, güzelim Julie, ya bütün bu tertiplerimiz muvaffak olmazsa?

JULIE. — O zaman babama hakiki hislerimi itiraf ederim.

ÉRASTE. — Ama sizin bu hislerinize rağmen yine eski niyetinde ısrar ederse?

JULIE. — Manastıra kapanırım diye tehdide derim.

ÉRASTE. — Ama bütün bunlara rağmen sizi bu evlenmeye zorlarsa?

JULIE. — Peki ama ne söyliyeyim?

ÉRASTE. — Bana neyi söylemenizi mi istiyorum?

JULIE. — Evet.

ÉRASTE. — İnsan çok sevdiği adama neyi söylerse, onu.

JULIE. — Peki ama, ne?

ÉRASTE. — Hiçbir zora boyun eğmiyeceğinize ve babanızın bütün gayretine rağmen benim olacağınıza söz vereceksiniz.

JULIE. — Vallahi, Eraste, bu yaptıklarım şimdilik size yetmeli, kalbimin ilerde vereceği kararları şimdiden denemeye kalkışmayın. En sonra baş vurulacak böyle üzücü tedbirleri teklif etmekle benim vazifemi güçleştirmeyin. Belki de bunlara hiç ihtiyacımız olmıyacak. Eğer bu çarelere baş vurmak icabederse, bari müsaade ediniz de hâdiseler beni sürüklemiş olsun.

ÉRASTE. — Peki ama...

SBRIGANI. — Nah işte bizimki, kendimize gelelim.

NERINE. — Ah, Allah ne de yaratmış.

SAHNE V

MÖSYÖ DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI.

M. DE POURCEAUGNAC, geldiği tarafa dönüp peşindeki adamlarla konuşarak. — E peki, ne?

Nedir? Ne var? Bu cenabet şehir de, burada oturan cenabet insanlar da cehennemin dibine gitsin. Adım başında sizi süzen, sırıtan aptallara rastlamamak kabil değil! Eh aylak baylar, işinize gidin. Herkesin suratına karşı gülmeyi bırakın da yollarına gitsinler. Hele birisi gülsün, görür görmez suratına bir tane yapıştırmazsam allah belâmı versin.

SBRIGANI, aynı adamlara. — Bu da ne oluyor, baylar? Bu ne demek? Kiminle ne alıp veremediğiniz var? Buraya gelen kibar yabancı kimselere böyle gülmek olur mu?

M. DE POURCEAUGNAC. — İşte aklı başında bir adam.

SBRIGANI. — Nedir bu yaptığınız? Ne var gülecek?

M. DE POURCEAUGNAC. — Çok doğru.

SBRIGANI. — Bayın gülünç bir tarafı mı var?

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet.

SBRIGANI. — Herkesten başka türlü mü?

M. DE POURCEAUGNAC. — İki büklümmüyüm, kanbur muyum?

SBRIGANI. — Adam tanımayı öğrenin.

M. DE POURCEAUGNAC. — Güzel söyledi.

SBRIGANI. — Hürmete lâyık bir adam.

M. DE POURCEAUGNAC. — Doğru ya.

SBRIGANI. — Yüksek bir adam.

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet, Limoges'lı asılzade.

SBRIGANI. — Kafalı adam.

M. DE POURCEAUGNAC. — Hukuk tahsil etmiş.

SBRIGANI. — Şehrinize gelmekle size şeref bahşediyor.

M. DE POURCEAUGNAC. — Şüphesiz.

SBRIGANI. — Bay gülünecek bir adam değildir.

M. DE POURCEAUGNAC. — Muhakkak.

SBRIGANI. — Hele birisi gülsün, bak ben ona ne yaparım.

M. DE POURCEAUGNAC, Sbrigani'ye. — Bayım size çok müteşekkirim.

SBRIGANI. — Sizin gibi bir adamın bu şekilde kabul edilmesinden çok müteessirim.Bayım, şehir namına sizden af dilerim.

M. DE POURCEAUGNAC. — Estağfurullah.

SBRIGANI. — Sizi bu sabah, yolda kahvaltı ederken gördüm, ekmeğinizi yiyişinizdeki zarafet bende derhal size karşı bir dostluk uyandırdı. Buraya hiçgelmediğinizi ve çok yeni olduğunuzu bildiğim

için sizin hizmetinizde bulunmak ve kibar kimselere karşı daima lâzım geldiği gibi saygı göstermesini bilmiyen bu insanların arasında yardımınıza koşmaktan çok memnunum.

M. DE POURCEAUGNAC. — Çok lûtufkârsınız.

SBRIGANI. — Demin de söyledim ya: sizi görür görmez bir yakınlık duydum.

M. DE POURCEAUGNAC. — Sağ olun.

SBRIGANI. — Yüzünüz hoşuma gitti.

M. DE POURCEAUGNAC. — Şeref bahşediyorsunuz.

SBRIGANI. — Yüzünüzde bir kibarlık vardı.

M. DE POURCEAUGNAC. — Eksik olmayın.

SBRIGANI. — Sevimli bir hal..

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman efendim..

SBRIGANI. — Zarafet,

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman efendim.

SBRIGANI. — Tatlılık,

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman efendim..

SBRIGANI. — Asalet,

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman efendim..

SBRIGANI. — Açıklık,

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman efendim..

SBRIGANI. — Samimiyet,

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman efendim.

SBRIGANI. — Dostluğumdan emin olun.

M. DE POURCEAUGNAC. — Size minnettarım.

SBRIGANI. — Sözlerim kalbimden geliyor.

M. DE POURCEAUGNAC. — İnanıyorum.

SBRIGANI. — Sizinle tanışmak şerefine nail olsaydım, ne kadar samimî bir adam olduğumu anlardınız.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bundan hiç şüphem yok.

SBRIGANI. — Hilekârlığın düşmanı,

M. DE POURCEAUGNAC. — Kaniim.

SBRIGANI. — Ve hislerini gizlemeye kabiliyeti olmıyan bir adam.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bana da öyle geliyor.

SBRIGANI. — Başkalarınınkine benzemiyen elbiseme bakıyorsunuz, ama ben Napolinin yerlisiyim de, kulunuz, memleketimin safiyetini, giyiniş tarzını biraz muhafaza etmek istedim.

M. DE POURCEAUGNAC. — Çok iyi ettiniz. Ben de saray mensuplarının modası olan kır kıyafetine girmek istedim.

SBRIGANI. — Vallahi, bizim saray mensuplarımızdan daha çok yakışmış size.

M. DE POURCEAUGNAC. — Terzim de böyle söyledi. Temiz ve zengin bir elbise, burada epey bir hâdise olacak.

SBRIGANI. — Şüphesiz. Louvre'a gitmiyecek misiniz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Saygılarımı sunmak için gitmem lâzım.

SBRIGANI. — Kıral sizi görmekten memnun olacak.

M. DE POURCEAUGNAC. — Zannederim.

SBRIGANI. — Ev tuttunuz mu?

M. DE POURCEAUGNAC. — Hayır, arıyacaktım.

SBRIGANI. — Bu iş için, yanınızda bulunursam çok sevineceğim. Bütün memleketi tanırım.

SAHNE VI

ÉRASTE, M. DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI

ÉRASTE. — Ah! Bu da ne? Neler görüyorum? Ne mesut tesadüf! Mösyö de Pourceaugnac, sizi gördüğüme ne kadar memnunum! Ne! Beni tanımakta güçlük çekiyorsunuz galiba.

M. DE POURCEAUGNAC. — Rica ederim efendim.

ÉRASTE. — Beş veya altı senenin beni unutturması kabil mi? Pourceaugnac ailesinin en iyi dostunu tanımamanız mümkün mü?

M. DE POURCEAUGNAC. — Affedersiniz *(Sbrigani'ye yavaşça)* vallahi, kim olduğunu bilmiyorum.

ÉRASTE. — Limoges'da en büyüğünden en küçüğüne kadar tanımadığım bir Pourceaugnac yoktur. Orada bulunduğum zaman yalnız onlarla ahpaplık ederdim. Ve sizi hemen hemen her gün görmekle berefyab olurdum.

M. DE POURCEAUGNAC. — O şeref bana ait efendim.

ÉRASTE. — Yüzümü hiç hatırlamıyor musunuz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Tabiî hatırlıyorum. *(Sbrigani'ye)* hiç tanıyamadım.

ÉRASTE. — Sizinle bilmem kaç defa içmek şerefine nail oldum. Hatırlamıyor musunuz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Kusurlarımı affedin. *(Sbrigani'ye)* Bu da ne, anlamıyorum.

ÉRASTE. — Hani Limoges'da güzel yemekler yapan bir lokantacı vardı. Adı ne idi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Petit Jean mı?

ÉRASTE. — Hah o işte. Ekseriya sizinle beraber eğlenmek için oraya giderdik. Limoges'daki hani şu gezinti yerine ne derlerdi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Arènes mezarlığı.

ÉRASTE. — Tamam. Orada tatlı sohbetinizden duyduğum zevkla ne hoş saatler geçirdim. Bütün bunları hatırlıyorum. *(Sbrigani'ye)* hatırlıyorsam gözüm çıksın.

SBRIGANI, M. de Pourceaugnac'a yavaşça. — İnsan buna benzer yüzlerce şeyi unutur.

ÉRASTE. — O halde beni kucaklayınız rica ederim. Eski dostluğumuzun bağlarını kuvvetlendirelim.

SBRIGANI, M. de Pourceaugnac'a. — İşte sizi çok seven bir adam.

ÉRASTE. — Akrabalarınızdan havadisler ver-

senize. Şey nasıl, iyi mi? Hani... Şey... Ne kibar adamdır.

M. DE POURCEAUGNAC. — Konsolos olan kardeşim mi?

ÉRASTE. — Evet.

M. DE POURCEAUGNAC. — Gayet iyi.

ÉRASTE. — Hakikaten çok memnun oldum. Peki o çok neşeli... Sizin.... Bay.....

M. DE POURCEAUGNAC. — Hâkim muavini olan kuzenim mi?

ÉRASTE. — Tamam.

M. DE POURCEAUGNAC. — Daima neşeli ve zinde.

ÉRASTE. — Vallahi, çok sevindim. E, peki amcanız? Şeyci...

M. DE POURCEAUGNAC. — Amcam yok ki.

ÉRASTE. — Ama o zaman vardı.

M. DE POURCEAUGNAC. — Hayır yanlız halam var.

ÉRASTE. — İşte ben de onu sormak istiyordum. Nasıl iyi mi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Altı ay önce öldü.

ÉRASTE. — Vah, vah zavallı kadın! Ne iyi insandı.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bir de rahip yeğenim vardı ya, az kaldı çiçekten ölüyordu.

ÉRASTE. — Çok yazık olurdu.

M. DE POURCEAUGNAC. — Onu da tanıyormusunuz?

ÉRASTE. — Tanımaz olur muyum? Uzun boylu gösterişli bir gençti.

M. DE POURCEAUGNAC. — Pek uzun boylu değildir.

ÉRASTE. — Hayır, ama boylu bosludur.

M. DE POURCEAUGNAC. — Eh, evet.

ÉRASTE. — Yeğeniniz olur değil mi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet.

ÉRASTE. — Erkek kardeşinizin ve kızkardeşinizin çocuğu değil mi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Tamam.

ÉRASTE. — Şey... Kilisesinin rahibi... İsmi ne idi.

M. DE POURCEAUGNAC. — Saint-Etienne.

ÉRASTE. — Ha, işte o, başkası değil.

M. DE POURCEAUGNAC, Sbrigani'ye. — Bütün akrabalarımı sayıp, döküyor.

SBRIGANI. — Sizi sandığınızdan daha iyi tanıyor.

M. DE POURCEAUGNAC. — Belli ki uzun müddet bizim memlekette oturmuşsunuz.

ÉRASTE. — Tamam iki sene.

M. DE POURCEAUGNAC. — Belediye reisi olan kuzenim çocuğunu vaftiz ettirirken valiye tutturmuştu, o zaman orada mıydınız?

ÉRASTE. — Tabii oradaydım. Ben baş davetlilerdendim.

M. DE POURCEAUGNAC. — Pek zarif olmuştu.

ÉRASTE. — Pek zarif, evet.

M. DE POURCEAUGNAC. — İyi tertibedilmiş bir ziyafetti.

ÉRASTE. — Şüphesiz.

M. DE POURCEAUGNAC. — O Périgourdin'li asılzade ile kavga ettiğimi de elbet görmüşünüzdür?

ÉRASTE. — Evet.

M. DE POURCEAUGNAC. — Alimallah! Kim olduğumu gösterdim ona.

ÉRASTE. — Ya, ya.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bana bir tokat attı ama ona istediğimi de söyledim.

M. DE POURCEAUGNAC. — Sizi rahatsız...

ÉRASTE. — Olmaz ,kabil değil, benim evimde kalacaksınız.

SBRIGANI, M. de Pourceaugnac'a. — Madem bu kadar ısrar ediyor, bence teklifini kabul edin

ÉRASTE. — Eşyalarınız nerede?

M. DE POURCEAUGNAC. — İndiğim yerde uşağımın yanında bıraktım.

ÉRASTE. — Birisiyle getirtelim.

M. DE POURCEAUGNA. — Olmaz, çalınır malınır diye korktum da, ben olmadan bir yere ayrılmamasını tenbih ettim.

SBRIGANI. — Akıllıca hareket etmişsiniz.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu memleket pek şayanı itimat değil.

ÉRASTE. — Akıllı adam her işte kendini belli eder.

SBRIGANI. — Ben bayla beraber gider ve onu istediğiniz yere kadar götürürüm.

ÉRASTE. — Hay, hay iyi olur, bende icabeden hazırlıkları yaptırırım. Siz sonra buraya gelirsiniz.

SBRIGANI. — Birazdan burada oluruz.

ÉRASTE, M. de Pourceaugnac'a. — Sizi sabırsızlıkla bekliyorum.

M. DE POURCEAUGNAC, Sbrigani'ye. — İşte hiç beklemediğim bir tanıdık.

SBRIGANI. — Kibar bir adama benziyor.

ÉRASTE, yalnız. — Görürsünüz Mösyö de Pourceaugnac, başınıza gelmedik kalmıyacak: her şey hazır, bir vurmak kaldı. Hayda...

ÉRASTE. — Tabiî, ne ise, benim evimden başka bir yerde oturmanıza razı değilim.

M. DE POURCEAUGNAC. — İstemem ki sizi...

ÉRASTE. — Alay mı ediyorsunuz? En iyi arkadaşımın benim evimden başka bir yerde oturmasına razı olamam.

SAHNE VII

ÉRASTE, BİR ECZACI

ÉRASTE. — Benim tarafımdan biri sizinle konuşmağa gelmişti. Siz o doktorunuz zannederim.

ECZACI. — Hayır efendim, ben o doktor değilim, o şeref bana ait değil. Ben sadece eczacıyım. Hakir bir eczacı, hizmetkârınızım.

ÉRASTE. — Peki, bay doktor evde mi?

ECZACI. — Evet, orada. Birkaç hastası var da onları savmakla meşgul. Gidip burada olduğunuzu haber vereyim.

ÉRASTE. — Hayır, gitmeyin; işini bitirinceye kadar beklerim. Kendisine zaten anlatılmıştı. Bizim bir nevi deliliğe tutlmuş bir akrabamız var, onu göstereceğim. Eğer evlenmeden önce iyileşebilirse, çok memnun olacağız.

ECZACI. — Biliyorum, biliyorum, bu işten ona bahsedildiği zaman ben de yanında idim. Vallahi, billâhi, ondan daha becerikli bir doktora da müracaat edemezdiniz. Bu öyle bir adamdır ki, benim dinimi bildiğim gibi doktorluk ilmini bilir. Ölseniz, eskilerin usullerinden bir harf şaşmaz. Evet, o daima en sağlam yolu takibeder, en sağlam yolu. Dolambaçlı yollara sapmaz. Önüne dünyanın altınını yığsanız, hastasını, fakültenin müsaade ettiği ilâçlardan gayri ilâçlarla iyileştirmek istemez.

ÉRASTE. — Çok iyi ediyor. Fakülte izin vermedikten sonra hasta da iyileşmeyi istememeli.

ECZACI. — Hani aramızda büyük bir dostluk olduğu için söylüyorum sanmayın. Ama onun hastası olmak zevklı bir şeydir, zevklı bir şey. Bir başkasının ilâciyle iyi olmaktansa, onun ilâçlariyle ölmeyi tercih ederim. Çünkü sonu ne olursa olsun insan her şeyin yolunda gittiğine emindir. Ve eğer insan onun elinde ölürse mirascılarınız size hiçbir şikâyette bulunamazlar.

ÉRASTE. — Bu, ölen için büyük teselli.

ECZACI. — Tabiî. Hiç olmazsa insan yoliyle öldüğü için memnun olur. Zaten o hastalıklarla pa-

zarlığa girişen doktorlardan değildir. Hamarat adamdır, hamarat. Hastalarını çarçabuk gönderiverir. Eğer insanın öleceği varsa, işini en çabuk bu adamla halleder.

ÉRASTE. — Sahiden öyle. Bir işin içinden çabuk çıkmaktan daha iyi şey yoktur.

ECZACI. — Doğru ya. Bu kadar tereddütten, işin etrafında bu kadar dönüp dolaşmaktan ne çıkar. Bir hastalığın uzunluğu, kısalığı hemen bilinmeli.

ÉRASTE. — Hakkınız var.

ECZACI. — İşte meselâ, o bana, henüz çocuklarımdan üçünü tedavi etmek şerefini verdi. Dört gün bile sürmeden ölüp gittiler. Bir başkasının eline düşselerdi, üç aydan fazla sürüneceklerdi.

ÉRASTE. — İnsanın böyle dostları olması iyi bir şey.

ECZACI. — Şüphesiz. Yalnız iki çocuğum kaldı, onlara da kendi çocukları gibi bakıyor. Keyfi nasıl isterse öyle davranıyor, öyle tedavi ediyor. Ben bir şeye karışmıyorum. Ve çok defa şehirden döndüğüm zaman, bakıyorum ki çocuklardan ya kan alınmış, yahut da müshil verilmiş. Şaşırıp kalıyorum.

ÉRASTE. — Bu kadar ihtimama da doğrusu can kurban.

ECZACI. — İşte, işte, işte geliyor.

SAHNE VIII

ÉRASTE, BİRİNCİ DOKTOR, BİR ECZACI, BİR KÖYLÜ ERKEK, BİR KÖYLÜ KADIN

KÖYLÜ ERKEK, Doktor'a. — Efendim, artık dayanamıyor, başında müthiş ağrılar duyduğunu söylüyor.

BİRİNCİ DOKTOR. — Bu hasta aptalın biri, çünkü tutulduğu hastalıktan, Calinusa göre, başının değil dalağının ağrıması lâzım.

KÖYLÜ ERKEK. — Ne olursa olsun efendim, ama altı aydan beri hep ameli var.

BİRİNCİ DOKTOR. — İyi ya işte, bu içinin boşaldığına delâlet eder. İki üç gün içinde onu ziyaret edeceğim, ama bu sırada ölürse bana haber vermeyi unutmayın ,çünkü bir doktorun bir ölüyü ziyaret etmesi âdaba uygun değildir.

KÖYLÜ KADIN, Doktor'a. — Efendim babamın günden güne hastalığı artıyor.

BİRİNCİ DOKTOR. — Kabahat bende değil, ona ilâçlar verdim. Ne diye iyileşmiyor? Kaç defa kan alındı?

KÖYLÜ KADIN. — On beş defa efendim, yirmi günden beri.

BİRİNCİ DOKTOR. — On beş defa mı?

KÖYLÜ KADIN. — Evet.

BİRİNCİ DOKTOR. — Yine de iyileşmedi mi?

KÖYLÜ KADIN. — Hayır efendim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Bu, hastalığın kanda olmadığını gösteriyor. Hastalığın bağırsaklarda olup olmadığını görmek için, ona bir o kadar da müshil vereceğiz eğer bunda da muvaffak olamazsak banyolara göndeririz.

ECZACI. — İşte, doktorluğun son kertesi, son kertesi.

SAHNE IX

ÉRASTE, BİRİNCİ DOKTOR, BİR ECZACI

ÉRASTE, Doktor'a. — Geçenlerde, aklını oynatmış bir akrabam için size benden bahsetmişlerdi. Onu zatiâlinize emanet etmek istiyorum, hem iyileşmesi mümkün olur, hem de âlemin gözünden biraz uzaklaşır.

BİRİNCİ DOKTOR. — Hay hay efendim, ben daha evvel her şeyi hazırladım. Kendisini en mükemmel bir surette tedavi edeceğime söz veriyorum.

ÉRASTE. — Hah, işte tam zamanında geldi.

BİRİNCİ DOKTOR. — Mesut bir tesadüf; hazır burada dostlarımdan eski bir doktor da var. Kendisiyle birlikte onun hastalığını konsolta etmekten çok memnun olacağım.

SAHNE X

M. DE POURCEAUGNAC, ÉRASTE, BİRİNCİ DOKTOR, ECZACI

ÉRASTE, M. De Pourceaugnac'a. — Sizden ayrılmaya mecburum, çünkü ufak bir işim çıktı. Ama işte sizi emanet edebileceğim bir zat. O, benim yerime, mümkün olduğu kadar iyi bir şekilde size bakacak.

BİRİNCİ DOKTOR. — Ona iyi bir şekilde bakmaya mesleğim beni mecbur eder, bana bu vazifeyi vermeniz kâfi.

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Hiç şüphe yok, bu kâhyası. Her halde asil bir adam olmalı.

BİRİNCİ DOKTOR, Eraste'a. — Evet, emin olunuz ki baya usuliyle ve sanatımızın bütün kaidelerine uyarak bakacağım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Allah allah. Bu kadar teşrifata ne lüzum var; ben buraya sizi rahatsız etmeye gelmedim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Böyle bir iş bana sadece zevk verir.

ÉRASTE, Doktor'a. — Size vadettiğim parayı beklemeden şimdilik şu beş altını buyurun.

M. D. POURCEAUGNAC. — Hayır; rica ederim, benim için hiç masrafa girmeyin. Hiçbir şey aldırmanızı istemiyorum.

ÉRASTE. — Canım, bırakın. Bu para zannettiğiniz şeyler için değil.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bana yalnız bir dost gibi bakmanızı rica ederim.

ÉRASTE. — Ben de öyle yapacağım. *(Yavaşça doktorlara)* Elinizden kaçırmamanızı tenbih edeyim. Zira bazan tüymek ister.

ÉRASTE, M. de Pourceaugnac'a. — Yaptığım nezaketsizlikten dolayı beni affetmenizi rica ederim.

M. DE POURCEAUGNAC. — Alay mı ediyorsunuz? Bana karşı fazla lûtufkârsınız.

SAHNE XI

M. DE POURCEAUGNAC, BİRİNCİ DOKTOR, İKİNCİ DOKTOR, ECZACI

BİRİNCİ DOKTOR. — Size hizmet etmek benim için büyük bir şereftir.

M. DE POURCEAUGNAC. — O şeref bana ait.

BİRİNCİ DOKTOR. — İşte âlim bir adam, meslektaşım, onunla size ne şekilde bakacağımızı konuşacağım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Diyorum ya, bu kadar zahmete ne lüzum var. Ben ne bulursam onunla iktifa ederim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Haydi, sandalyalar *(hizmetçiler girerler ve sandalyeleri verirler).*

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Genç bir adam için ne de meymenetsiz uşaklar.

BİRİNCİ DOKTOR. — Haydi bayım, şöyle buyurun, efendim. *(Aralarında M. de Pourceaugnac, iki doktor otururlar).*

M. DE POURCEAUGNAC, otururak. — Emrinize âmâdeyim. *(Her iki doktor da onun bir elini alır ve nabzına bakar)* Bu ne demek?

BİRİNCİ DOKTOR. — İştahınız yerinde mi bayım?

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet, yerindedir, ama içkiyi daha çok severim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Çok fena! Soğuğa ve rutubete karşı bu kadar iştahlı olmak, insanın içindeki kuraklığa, sıcaklığa delâlet eder. İyi uyuyor musunuz?

M. DE PAURCEAUGNAC. — Evet, akşam yemeğini bolca yersem...

BİRİNCİ DOKTOR. — Rüya görür müsünüz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Bazan.

BİRİNCİ DOKTOR. — Ne cins rüyalar?

M. DE POURCEAUGNAC. — Nasıl olacak, rüya cinsinden. Bu ne biçim konuşmak yahu?

BİRİNCİ DOKTOR. — Defi tabiî nasıl?

M. DE POURCEAUGNAC. — Vallahi, bütün bu suallerden hiçbir şey anlamıyorum. Bir şey içsem?

BİRİNCİ DOKTOR. — Biraz sabredin.. Huzurunuzda sizin işinizi konuşacağız. Daha iyi anlaşılması için de Fransızca konuşacağız.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bir parça yemek için bu kadar konuşmaya ne lüzum var?

BİRİNCİ DOKTOR. — Bir hastalık iyice bilinmediği takdirde tedavisinin de mümkün olamıyacağı malûm olduğuna göre, ve zaten inzari ve teşhisi alâmetlerle hastalığın cinsi hakiki ve hali hususisini ortaya çıkarmadan onu mükemmelen anlamak kabil olmadığı için, müsaade ederseniz üstadımız, onu tamamen iyileştirmek için bizce münasip olan ilâçlara ve tedaviye başlamadan önce mevzuubahis olan hastalığın tetkikına girişelim. Müsaadenizle şunu söyliyeyim ki efendim, burada bulunan hastamız maalesef, bizim gayet doğru olarak melankoli hipokondriyak diye tavsif ettiğimiz bir nevi deliliğe yakalanmış, tutulmuş, kaynamış ve vurulmuştur. Bu öyle belâlı bir deliliktir ki ona ancak sizin gibi, mesleğimizde pişmiş bir Esculape ister; sizin gibi, elinden bütün hastalar ve hastalıklar geçmiş, saçını sakalını bu işte ağartmış biri lâzım. Ben buna, öteki iki çeşit melânkoliden ayırmak için, melânkoli hipokondriyak diyorum. Çünkü meşhur Calinos bizim melânkoli dediğimiz bu hastalığın üç şeklini, her zaman olduğu gibi

âlimane bir surette tesbit etmiştir. Bu ismin sade Lâtinler tarafından değil, Yunanlılar tarafından da verilmiş olması bizim işimiz için üzerinde durulmaya değer. Birincisi doğrudan doğruya beyne has âraz-dan, ikincisi ise bütün kanın safra ile karışmasından gelir. Üçüncüsü, yani bizim hastamızın tutulduğu hipokondriyak, bu da aşağı karnın ve aksamı süfliyenin bulunduğu bazı yerlerden, ama bilhassa dalaktan gelir. Dalağın harareti ve iltihabı hastamızın beynine birçok koyu, kirli isler getirir, ve onun siyah ve habis dumanı melekei asliyenin vazifelerini bozmaya sebebolur ki, böylece bizim fikrimize göre onun aşikâr şekilde tutulmuş olduğu sabit olan bu hastalık meydana gelir. Bunlar doğru olmasa bile, size söylediğim bu teşhisin gayri kabili reddolduğunu anlamak isterseniz, bir de şundaki şu müthiş ciddiliğe bakın; şu korku ve ürkeklikle müterafik hüzne bakın... Bunlar ilâhi ihtiyar Hipokrates'ın fevkalâde bir surette gösterdiği gibi, bu hastalığın ferdî ve marazi alâmetleridir. Bu yüz, bu şaşkın, kırmızı gözler, bu koca sakal vücudun bu küçük, sıska, esmer ve küllı hali, hipokondri illetinden gelen bu hastalığın epey ilerlemiş olduğuna delildir. Bu hastalık zamanla tabiîleşti, yerleşti, alıştı ve onda bir hayat hakkı kazandı. Bu hal ya maniye, ya vereme, yahut da felce inkılâbeder. Halis çılgınlık ve deliliğe döner. Bütün bunların böyle olduğuna kanaat getirdikten sonra, madem bir hastalığın bilinmesi yarı yarıya tedavi edilmesi demektir, çünkü *ignoti nulla est curatio morbi,* o halde baya verilecek ilâçlar hususunda mutabık kalmak

sizin için zor olmıyacak. Evvelâ imtilâi demi insidadi, ve suilmizacı ibzali'nin iyileştirilmesi için bolca sülüklemek lâzım. Yani bol bol ve sık sık kan alınacak. Evvelâ re'si damardan sonra da kaidevi damardan ve hattâ hastalık inadederse alın damarını açmalıyız ve açtığımız yer epey büyük olsun ki, pis kan çıkabilsin. Hem aynı zamanda ona uygun, hususi müshillerle temizlemeli ve boşaltmalı. Bunu da şolagog, melanogog v. s. v. s. gibi ilâçlarla yapmalı. Mademki bütün bu hastalığın hakiki membaı ya bir pis ve tortulu hıltdır veya siyah ve kaba buhardır ki, hayvani ruhları karartır, zehirler ve kirletir; o halde sâf, temiz ve bol kaymaksız sütte yıkanması gerekir ki, böylece bu pis hıltın tortusu temizlensin ve buharın karartısı bu kaymaksız beyaz sütle aydınlansın. Fakat bunlardan önce hoş sohbetlerle, şarkı ve musiki ile onun ruhunu okşamalıyız. Hattâ dans edenleri de araya karıştırmakta bir mahzur yoktur. Onların hareketleri, zindelikleri ve çeviklikleri uyuşmuş ruhların tembelliğini uyandırır, tahrik eder. O tembellik ki, hastalığa sebebolan kanın koyulaşmasını meydana getirir. Benim düşündüğüm ilâçlar bunlar. Tabiî, üstadım, sanatımızdaki tecrübesi, muhakemesi, ilmi ve ehliyeti ile bunlara çok daha iyilerini ilâve edebilir. Maruzatım bundan ibarettir.

İKİNCİ DOKTOR. — Allah saklasın efendim. Söylediklerinize bir şey ilâve etmek aklıma bile gelmez. Bayın hastalığının ârazını, alâmetlerini ve sebebini öyle güzel tahlil ettiniz ki, onun hakkında

yürüttüğünüz fikirler o kadar âlimane ve güzel ki, onun deli ve melânkolik hipokondriyak olmamasına imkân yoktur. Eğer değilse bile söylediğiniz sözlerin güzelliğinden, muhakemenizin doğruluğundan mutlaka böyle olması lâzım. Evet efendim, bu hastalığa ait ne varsa resim gibi canlandırdınız. *Graphice depinxisti.* Bu hastalığın teşhisi, âtisi ve tedavisi üzerinde söylediklerinizi bundan daha âlimane, akılâne ve mahirane kavranılamaz, düşünülemez ve tasavvur edilemez. Onu, sizin elinize düştüğü için tebrik etmekten, ve mâkul bir surette teklif ettiğiniz ilâçların iyiliği ve tesiri, üzerinde tecrübe edileceği için deli olduğundan dolayı kendisini mesut addedebileceğini söylemekten başka bana yapacak bir şey kalmadı. Bunların hepsini doğru buluyorum. *Manibus et pedibus descendo in tuam sententiam.* Yalnız şunu ilâve etmek isterim ki kan alınması ve müshiller miktarı tekrakamlı olsun, *numero Deus impare gaudet;* banyodan evvel sulu süt içsin ve alnına konmak üzere terkibinde tuz bulunan bir ilâç yapılsın: Tuz akıllılığın timsalidir. Ruhun karanlıklarını yok etmek için odanın duvarlarını beyazlatmalı, *album est disgregativum visus* [1] bu mâkul ilâçlara bir mukaddeme ve girizgâh olmak üzere ona hemen bir tenkiye yapmalı, eğer iyi olacağı varsa ,bu ilâçlar onu biraz ferahlatır. Allahın inayeti ile efendim, şu sizin ilâçlarınız istediğiniz gibi hastamıza yarar.

[1] Beyaz renk bakışı yorar ve yıpratır.

M. DE POURCEAUGNAC. — Baylar, bir saattir sizi dinliyorum. Burda komedi mi oynuyoruz?

BİRİNCİ DOKTOR. — Hayır efendim, oynadığımız filân yok.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bütün bunlar nedir? Bu aptalca ve saçma sapan sözlerle ne demek istiyorsunuz?

BİRİNCİ DOKTOR. — İyi, küfür de ediyor! Hastalığı tesbit etmemiz için bir bu âraz eksikti. Bu maniye dönebilir.

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Kimlerin arasına düştüm? *(İki üç defa tükürür)*

BİRİNCİ DOKTOR. — İşte başka bir âraz; mükerrer tükürük.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bırakalım bu işi de, çıkıp gidelim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Bir tane daha: yer değiştirmek merakı.

M. DE POURCEAUGNAC. — Nedir bu işler kuzum? Hem benden ne istiyorsunuz?

BİRİNCİ DOKTOR. — Bize verilen emir mucibince sizi iyileştirmek istiyoruz.

M. DE POURCEAUGNAC. — İyileştirmek mi?

BİRİNCİ DOKTOR. — Evet.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ama yaptınız. Ben hasta değilim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Hasta, hastalığını bilmezse, bu kötü bir alâmettir.

M. DE POURCEAUGNAC. — Sıhhatteyim diyorum size.

BİRİNCİ DOKTOR. — Sizin nasıl olduğunuzu biz sizden daha iyi biliriz. Biz öyle doktorlarız ki, bünyeniz bizim için gün gibi aşikârdır.

M. DE POURCEAUGNAC. — Eğer doktorsanız benim sizinle işim ne? Doktorluk bana vız gelir.

BİRİNCİ DOKTOR. — Hım! Bu adam zannettiğimizden daha deli.

M. DE POURCEAUGNAC. — Babamla anam hiç ilâç kullanmazlardı. İkisi de doktorların yardımı olmadan öldüler.

BİRİNCİ DOKTOR. — Tamam, dünyaya sizin gibi akılsız bir çocuk getirdiklerine artık şaşmıyorum. *(İkinci doktor'a)* Haydi tedaviye başlıyalım. Musikinin güldürücü, tatlı ahengi ile alevlenmeye hazırlandığını gördüğüm fikirlerinin acılığını yumuşatalım, hafifletelim ve sakinleştirelim.

SAHNE XII

M. DE POURCEAUGNAC

M. DE POURCEAUGNAC. — Ne oluyor yarabbim? Bu memleketin adamları deli mi? Hiç böyle şey görmedim, hiçbir şey anlamıyorum.

SAHNE XIII

M. DE POURCEAUGNAC, komik bir şekilde doktor kılığına girmiş İKİ İTALYAN ŞARKICISI.

Evvelâ üçü de otururlar, doktorlar birkaç defa kalkıp Pourceaugnac'ı selâmlarlar, o da o kadar defa onları selâmlamak için kalkar, otur.

İKİ DOKTOR BİRDEN

Buon di, buon di, buon di,
Non vi lasciate uccidere
Dal dolor malinconico,
Noi vi faremo ridere
Col nostro canto armonico.
Sol per guarirvi
Siamo venuti qui.
Buon di, buon di, buon di.[1]

BİRİNCİ DOKTOR

Altro non è la pozzia
Che malinconia
Il malato
Non è disperato

[1] Günaydın, günaydın, günaydın. Kendinizi bırakmayın, öldürmesin sizi Melânkolinin ıstırabı. Ahenktar şarkılarımızla sizi güldüreceğiz. Buraya sizi iyileştirmek için geldik. Günaydın, günaydın, günaydın.

Se vol pigliar un poco d' allegria
Altro non è la pazzia
Che malinconia [2]

İKİNCİ DOKTOR

Sù, cantate, ballate, ridete
E, se far meglio, volete
Quando sentite il deliro vicino.
Pigliate del vino
E qualche volta un poco di tabac,
Allegramente, monsu Pourceaugnac [3]

SAHNE XIV

M. DE POURCEAUGNAC, Komik bir şekilde doktor kılığına girmiş İKİ İTALYAN ŞARKICISI, MATASSIN'LER

Matassın'ler M. de Pourceaugnac'ın etrafında dans ederler.

---

[2] Delilik Melânkoliden başka bir şey değildir. Eğer hasta biraz eğlenmek isterse, vaziyeti ümitsiz değildir. Delilik melânkoliden başka bir şey değildir.

Haydi, cesaret. Şarkı söyleyin, dansedin, gülün. Ama daha iyisi, delilik buhranlarınızın yaklaştığını hissettiğiniz anda, bir bardak şarap için, bazı bazı enfiye çekin, haydi, neşelenin, M. de Pourceaugnac.

SAHNE XV

M. DE POURCEAUGNAC, BİR ECZACI, elinde bir tenkiye ile.

ECZACI. — Efendim, işte, küçük bir ilâç, küçük bir ilâç. Haydi hazırlanın, lûtfen, lûtfen.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu ne? Benim bununla işim yok.

ECZACI. — Doktor verdi, efendim, doktor verdi.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ah, bu ne patırdı.

ECZACI. — Haydi, bayım, haydi. Hiç acıtmıyacak, hiç acıtmıyacak.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ah..

ECZACI. — Bir tenkiyecik, bir tenkiyecik. Bir bir şey yapmaz, bir şey yapmaz, bir şey yapmaz. Haydi bayım, bu insanın içini temizlemek için, temizlemek için, temizlemek için.

SAHNE XVI

M. DE POURCEAUGNAC, ECZACI, komik bir şekilde doktor kılığına girmiş İKİ İTALYAN ŞARKICI, MATASSIN'LER tenkiyelerle
İKİ DOKTOR

Piglialo sù
Signor monsu,

Piglialo, piglialo, piglialo sù,
Che non ti farà male.
Piglialo sù questo serviziale;
Piglialo sù,
Signor monsu;
Piglialo, Piglialo, Piglialo sù [1]

M. DE POURCEAUGNAC. — Cehennemin dibine gidin. *(M. de Pourceaugnac tenkiyeden kurtulmak için şapkasını giyer. Doktorlarla Matassin'ler onu takibederler. Sahnenin arkasına geçer ve dönüp sandalyeye oturur. Eczacıyı yanında bekler bir halde bulur. İki doktor ve Matassin'ler hemen arkasından girerler)*

İKİ DOKTOR

Piglialo su
Signor monsu;
Piglialo, piglialo, piglialo sù,
Che non ti farà male.
Piglialo sù questo serviziale;
Piglialo sù,
Signor monsu;
Piglialo, piglialo, piglialo sù,

M. de Pourceaugnac sandalyesini alıp kaçar. Eczacı tenkiyeyi sandalyeden sokmaya çalışır. Ve doktorlarla Matassin'ler takibederler.

[1] Haydi, Mösyö, haydi hiç acıtmıyacak.

PERDE II

SAHNE I

BİRİNCİ DOKTOR, SBRIGANI

BİRİNCİ DOKTOR. — Ne tedbir aldımsa para etmedi, başladığım tedaviden kaçındı.

SBRIGANI. — Sizinkiler kadar müessir ilâçlardan kaçınmak için, insanın kendisine düşman olması lâzım.

BİRİNCİ DOKTOR. — İyileşmeyi istememek, bozuk bir aklın ve dağınık bir dimağın alâmetidir.

SBRIGANI. — Halbuki siz onu çarçabuk iyileştirecektiniz.

BİRİNCİ DOKTOR. — Şüphesiz on iki hastalık bile ihtilât etseydi yine iyileşecekti.

SBRIGANI. — Ama işte sağlam elli altını kaçırmanıza sebeboldu.

BİRİNCİ DOKTOR. — Hiç te kaçırmak niyetinde değilim. İstemese de, onu iyileştireceğim. O bir defa benim ilâçlarıma bağlandı, tutuldu. Emirlerime karşı gelen bir tıp firarisi olarak onu nerde bulursam yakalattıracağım.

SBRIGANI. — Hakkınız var. Bu sağlam bir işti, yani paranızı çalmış oluyor.

BİRİNCİ DOKTOR. — Onu nerede bulabilirim?

SBRIGANI. — Kıziyle evlenmek için geldiğine göre her halde Oronte'un evindedir. Oronte da müstakbel damadının hastalığını bilmediği için her halde düğünü bir an evvel yapmak ister.

BİRİNCİ DOKTOR. — Hemen gidip kendisiyle konuşacağım.

SBRIGANI. — Hiç fena olmaz.

BİRİNCİ DOKTOR. — O kanunen benim tedavim altına girmiş bir defa. Bir hasta, bir doktorla alay edemiyecektir.

SBRIGANI. — Sözünüz çok doğru; eğer bana inanırsanız, gönlünüzün istediği kadar tedavi etmeden evlenmesine razı olmayın.

BİRİNCİ DOKTOR. — Siz bana bırakın.

SBRIGANI, giderken kendi kendine. — Ben de başka bir tuzak kurayım, kayın pederi kandırmak ta damadı kandırmak kadar kolay olacak.

SAHNE II

ORONTE, BİRİNCİ DOKTOR

BİRİNCİ DOKTOR. — Mösyö, sizin, kızınızla evlenmek istiyen bir Mösyö de Pourceaugnac var mı?

ORONTE. — Evet Limoges'den bekliyorum. Gelmiş olması lâzım.

BİRİNCİ DOKTOR. — Geldi de bana teslim edildikten sonra kaçtı bile! Ama ben onu zekâca ve vücutca sağlam çocuklar peydahlıyacak bir duruma getirmeden, bu iş için hazırlamadan önce kararlaştırdığınız izdivacı aktetmekten sizi tıp namına menederim.

ORONTE. — Ne demek?

BİRİNCİ DOKTOR. — Sizin damat namzedi hastam olarak bana tevdi edildi. Mademki bu hasta iyileştireyim diye bana verildi, artık o bana ait bir eşyadır, malımdan mülkümden sayılır. Açıkça söyliyeyim ki, kendisine yazdığım ilâçlara katlanmadan ve tıbbın dediğini yapmadan evlenmesine katiyen müsaade etmiyeceğim.

ORONTE. — Bir hastalığı mı var?

BİRİNCİ DOKTOR. — Evet.

ORONTE. — Nasıl bir hastalık, rica ederim?

BİRİNCİ DOKTOR. — Hiç zihninizi yormayın.

ORONTE. — Öyle fena bir hastalık mı bu?

BİRİNCİ DOKTOR. — Doktorlar sır saklamaya mecburdur. Size ve kızınıza şunu bildireyim ki, benim iznim olmadan kızınızı onunla evlendirmiyeceksiniz. Eğer bunu yapacak olursanız, fakültenin

hışmına uğrarsınız. Hem de başınıza gelmedik hastalık bırakmayız.

ORONTE. — Öyle ise bu düğünü yapmaktan vazgeçtim.

BİRİNCİ DOKTOR. — Onu benim elime bıraktılar, hastam olmaya mecburdur.

ORONTE. — Memnuniyetle.

BİRİNCİ DOKTOR. — İstediği kadar kaçsın, karar alıp onu tedavim altına girmeye mahkûm edeceğim.

ORONTE. — Kabul.

BİRİNCİ DOKTOR. — Evet, ya geberir, yahut da gelir ben tedavi ederim.

ORONTE. — Pekâlâ.

BİRİNCİ DOKTOR. — Eğer onu bulamazsam, sizi yakalar onun yerine tedavi ederim.

ORONTE. — Benim sıhhatim yerinde.

BİRİNCİ DOKTOR. — Bana ne, bana bir hasta lâzım, kimi yakalarsam onu alırım.

ORONTE. — Kimi isterseniz alın, ama ben bu işe gelemem. *(yalnız)* Amma da sebep ha?

SAHNE III

ORONTE, SBRIGANI

SBRIGANI, Felemenk tüccarı kıyafetinde. —

Mösyö, müsaadenizle, ben bir ecnebi filâman tüccar, sizden isterim, küçük bir şey, öğrenmek..

ORONTE. — Nedir, efendim?

SBRIGANI. — Şaponuzu kafada koyunuz, rica ederim, mösyö.

ORONTE. — Söyleyin, efendim, ne istiyorsunuz?

SBRIGANI. — Siz şaponuzu kafada koymuyorsunuz, ben bir şey söylemiyorum, mösyö.

ORONTE. — Peki ne var efendim?

SBRIGANI. — Bu şehirde bir mösyö Oronte tanımıyorsunuz?

ORONTE. — Evet, tanırım.

SBRIGANI. — Bu nasıl adam, bu, mösyö, lûtfen?

ORONTE. — Basbayağı herkes gibi adam.

SBRIGANI. — Ben soruyor sizden, parası var, zengin adamdır o?

ORONTE. — Evet.

SBRIGANI. — Ama çok fazla zengin, mösyö?

ORONTE. — Evet.

SBRIGANI. — Bundan ben çok memnun, mösyö?

ORONTE. — Ama neden?

SBRIGANI. — Öyledir, mösyö, bizim için ehemmiyeti var küçük bir şeyden.

ORONTE. — Ama neden efendim?

SBRIGANI. — Öyledir efendim, var bu mösyö Oronte, veriyor kızını bir mösyö de Pourceaugnac evlenmeye.

ORONTE. — E, sonra?

SBRIGANI. — Ve bu mösyö de Pourceaugnac, mösyö, var çok borç, burada gelmiş on, on iki filâman tüccarı.

ORONTE. — Bu mösyö de Pourceaugnac'ın on, on iki kadar tüccara borcumu var?

SBRIGANI. — Evet, mösyö, sekiz ay var, biz aldık ona karşı haciz karar, ama o ne zaman alacak mösyö Oronte kızını, o zaman para verecek dedi.

ORONTE. — Ho, ho, demek düğüne bıraktı ha?

SBRIGANI. — Evet, mösyö, biz hepimiz bekliyor düğün gelsin, büyük bir hürmetle.

ORONTE, kendi kendine. — Havadis fena değil *(yüksek sesle)* Allahaısmarladık.

SBRIGANI. — Mersi, mösyö, büyük lûtuf ettiniz.

ORONTE. — O lûtuf bendenize ait.

SBRIGANI. — Ben çok teşekkür eder, mösyö, bana verdiğiniz bu haber *(yalnız, kendi elbiseleri üstüne giydiği flâman elbisesini ve sakalını çıkararak)* İşler fena gitmiyor. Üstümüzdeki bu Felemenk elbisesini çıkaralım da başka dalavereler düşünelim. Damatla kayınpeder arasına elimizden geldiği kadar şüpheler sokalım, aralarını açalım, ta ki kararlaştırılan bu izdivaç bozulsun, gitsin. İkisi de attığımız oltayı yutmaya hazır. Böyle kolay avlar, bizim gibi birinci sınıf hilebazlar için, oyuncaktır, oyuncak.

SAHNE IV

M. DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI

M. DE POURCEAUGNAC, kendisini yalnız sanarak. — Piglialo sù, piglialo sù, signor monsu. Amma da garip şey. *(Sbrigani'yi görünce)* Ah!

SBRIGANI. — Ne var mösyö, neniz var?

M. DE POURCEAUGNAC. — Ne görsem tenkiye zannediyorum.

SBRIGANI. — Nasıl?

M. DE POURCEAUGNAC. — Beni kapısına kadar getirdiğiniz ev yok mu? Orada başıma neler geldi, biliyor musunuz?

SBRIGANI. — Vallahi bilmiyorum ,ne geldi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Ben güzelce ikram göreceğimi zannediyordum.

SBRIGANI. — E, peki?

M. DE POURCEAUGNAC. — Sizi bayın ellerine bırakıyorum. Siyahlar giymiş doktorlar. Bir koltukta nabza bakmak. Bir hastalık iyice bilinmediği takdirde. Delidir. Koca yanaklı iki kişi. Büyük şapkalar. *Buondi, buondi.* Altı pantolon. Tara, ta, ta, tara, tara, ta. *Allegramante, monsu Pourceaugnac.* Eczacı, tenkiye. Haydi, efendim, haydi, haydi. Bir şey yapmaz, bir şey yapmaz, bir şey yapmaz. İçinizi temizlemek için, içinizi, içinizi. *Piglialo sù, signor monsu; piglialo, piglialo, piglialo sù.* Hayatta hiç böyle delilerin arasına düşmedim.

SBRIGANI. — Bunlar da ne demek?

M. DE POURCEAUGNAC. — Ne demek olacak. Herif düzenbazın biri, kırk yıllık dostmuşuz gibi sarmaş dolaş götürdü beni bir eve soktu. Kandırmak, bir oyun oynamak için.

SBRIGANI. — Böyle şey olur mu?

M. DE POURCEAUGNAC. — Olur işte. Arkamda zıvanadan çıkmış on iki kişi vardı. Pençelerinden kendimi kurtarmak için çekmediğim kalmadı.

SBRIGANI. — Bak hele, görünüşe aldanmamalı, ben onu dostlarınızın en vefalısı sanmıştım. İşte şaştığım şeylerden biri de budur: insan nasıl bu kadar hilekâr olabilir?

M. DE POURCEAUGNAC. — Tenkiye kokuyor muyum? Bir baksanıza lûtfen?

SBRIGANI. — Eh, ona benzer az bir şey var.

M. DE POURCEAUGNAC. — Aklıma, fikrime, burnuma hep bu koku doldu. Boyuna bir düzüne tenkiyenin üzerime dikildiğini sanıyorum.

SBRIGANI. — İşte kötülüğün büyüğü, insanlar çok hain, çok kalleş.

M. DE POURCEAUGNAC. — Rica ederim, bana bay Oronte'un evini gösterin, hemen gitsem iyi olacak.

SBRIGANI. — Ha, ha demek çapkınlıkta var? Bay Oronte'nu bir kızı olduğunu duydunuz..

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet, onunla evleneceğim.

SBRIGANI. — Ev... Evlenecek misiniz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet.

SBRIGANI. — Nikâhla mı?

M. DE POURCEAUGNAC. — Başka nasıl olur, yani?

SBRIGANI. — Ha, bu başka mesele; affedersiniz.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ne demek istiyorsunuz?

SBRIGANI. — Hiç.

M. DE POURCEAUGNAC. — Canım söylesenize.

SBRIGANI. — Hiç diyorum ya, ağzımdan kaçtı.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu işin içinde bir şey var, rica ederim söyleyin bana?

SBRIGANI. — Hayır, ehemmiyetli bir şey değil.

M. DE POURCEAUGNAC. — Aman söyleyin.

SBRIGANI. — Bir şey yok. rica ederim üstüme varmayın.

M. DE POURCEAUGNAC. — Benim dostum değil misiniz?

SBRIGANI. — Tabiî, bundan fazlası can sağlığı.

M. DE POURCETUGNAC. — Öyle ise benden hiçbir şey saklamamalısınız.

SBRIGANI. — Ama bu öyle bir şey ki, araya başkalarının menfaati karışıyor.

M. DE POURCEAUGNAC. — İşte küçük bir yüzük, belki bildiklerinizi söylemenize yarar, hatırım için kabul edin, rica ederim.

SBRIGANI. — Bunu yapmama vicdanım razı olur mu, olmaz mı? Müsaade edin de biraz düşüneyim. *(M. de Pourceaugnac'tan biraz uzaklaştıktan sonra)* Menfaatini gözeten bir adam, kızını mümkün olduğu kadar iyi bir şekilde evlendirmeye uğraşıyor. E.. Başkasına zarar vermek te doğru bir şey değil.. Bunlar esasen bilinen şeyler. Ama ben onları, bilmiyen birine açacağım. Halbuki insanı çileden çıkarmak günahtır. Bu da doğru. Ama öte yandan, ortada bir yabancı var ki onu da aldatmak istiyorlar. O da sâfcasına, tanımadığı ve hiç görmediği bir kızla evlenmeye geliyor. Açık kalbli kibar bir zat. Kendisine muhabbetim var, beni dost seçmek şerefini bağışlıyor. Bana emniyet ediyor, hatıra olarak ta bir yüzük veriyor. *(M. de Pourceaugnac'a)* Evet, vicdanımı azaba sokmadan bunları söylemeyi uygun buluyorum. Ama elimizden geldiği kadar iyi davranalım, başkalarına fenalığımız dokunmasın. Bu kızın sağlam ayakkabı olmadığını söylersem, ileri gitmiş olurum. Vaziyeti tamamı tamamına anlatabilmek için daha ehven kelimeler arayalım. Meselâ iltifatkâr sözü, bu da pek hafif. Bana öyle geliyor ki, oynak lâfı tam istediğimize uygun. İşte onun nasıl bir kız olduğunu bu lâfı dosdoğru anlatır.

M. DE POURCEAUGNAC. — Yani beni enayi yerine mi koymak istiyorlar?

SBRIGANI. — Belki de herkesin düşündüğü kadar fena değildir. Zaten bazı insanlar kendilerini

bu çeşit işlerin üstünde sayarlar ve şereflerinin bunlara bağlı olduğunu...

M. DE POURCEAUGNAC. — Siz onu affedersiniz, ben boynuz takmak istemem. Biz Pourceaugnac ailesi açık alınlı olmayı severiz.

SBRIGANI. — Hah, babası!

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu ihtiyar mı?

SBRIGANI. — Evet, ben gideyim.

SAHNE V

ORONTE, M. DE POURCEAUGNAC

M. DE POURCEAUGNAC. — Gün aydın, efendim, gün aydın.

ORONTE. — Buyurun bayım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Siz bay Oronte'sunuz değil mi?

ORONTE. — Evet.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ben de Mösyö de Pourceaugnac.

ORONTE. — Çok âlâ.

M. DE POURCEUGNAC. — Bay Oronte, siz Limoges'luları aptal mı sanıyorsunuz?

ORONTE. — Mösyö de Pourceaugnac, siz Parislileri enayi mi sanıyorsunuz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Bay Oronte, siz benim gibi bir adamı karı budalası mı sanıyorsunuz?

ORONTE. — Mösyö de Pourceaugnac, siz benim kızım gibi bir kızı koca budalası mı sanıyorsunuz?

SAHNE VI

M. DE POURCEAUGNAC, JULIE, ORONTE

JULIE. — Şimdi, Mösyö de Pourceaugnac'ın geldiğini söylediler, babacığım ah, Mösyö de Pourceaugnac işte bu olacak, şüphesiz odur, içimden öyle geliyor. Boylu boslu! Yakışıklı! Böyle bir kocaya varacağıma memnunum. Müsaade ediniz, onu öpeyim, ona karşı duyduğum...

ORONTE. — Hele dur, kızım, dur.

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Aman allahım ne oynak şey, hemen gözü dönüyor.

ORONTE. — M. de Pourceaugnac, söylesenize bakayım, ne sebeple..

JULIE, Pourceaugnac'ın yanına gelir, baygın baygın bakar ve onun elini tutmak ister. — Sizi gördüğüm için çok bahtiyarım. Sabırsızlıktan yanıyorum.

ORONTE. — A, kızım, çekil oradan diyorum sana.

M. DE POURCEAUGNAC. — Oh, oh... Ammada yaman şey.

ORONTE. — Hangi sebepten olduğunu bilmek istiyorum, hangi cesaretle... *(Julie aynı hareketlere devam eder).*

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Vay canına!

ORONTE. — Yine mi, bu ne demek?

JULIE. — Bana koca olarak seçtiğiniz adama sarılmamı neden istemiyorsunuz?

ORONTE. — İstemiyorum, git içeri.

JULIE. — Bırakın, onu seyredeyim.

ORONTE. — Gir içeri diyorum.

JULIE. — Hayır, rica ederim, burada kalmak istiyorum.

ORONTE. — Ben istemiyorum, hemen içeri girmezsen...

JULIE. — Peki, gidiyorum.

ORONTE. — Sâf çocuk, işin içinde neler var, bilmiyor.

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Amma da hoşuna gittik.

ORONTE, gitmek için bir iki adım attıktan sonra duran Julie'ye. — Hâlâ gitmiyecek misin?

JULIE. — Peki, beni ne vakit onunla evlendireceksiniz?

ORONTE. — Hiçbir zaman, o sana lâyık değil.

JULIE. — Ben onu istiyorum, madem söz verdiniz!

ORONTE. — Söz verdimse verdim, şimdi sözümden dönüyorum.

M. DE POURCEAUGNAC, kendi kendine. — Beni elde etmek istiyor.

JULIE. — Ne yaparsanız yapın, herkese inat, evleneceğiz.

ORONTE. — Görürsünüz, ikinize de mâni olurum. Şuna da bakın, aklı başından gitti.

SAHNE VII

ORONTE, M. DE POURCEAUGNAC

M. DE POURCEAUGNAC. — Hey Allahım, müstakbel kayın pederimiz, o kadar zahmete girmeyin. Kimsenin kızınızı kaçırmaya niyetti yok, böyle oyunlarla adamı kandıramazsınız.

ORONTE. — Sizinkilerin de bir tesiri olmıyacak.

M. DE POURCEAUGNAC. — Siz de Pourceaugnac'ın gözü kapalı iş göreceğini mi sanıyorsunuz? Kendi kendini idare etmeye, ahvali âlemden haberdar olmaya ve evlenirken şerefini korumaya yetecek kadar birazcık aklı da mı yok şurada?

ORONTE. — Bunlar ne demek, anlamıyorum. Siz de 63 yaşına gelmiş bir adamın aklı o kadar kıt mı olur sanıyorsunuz? Sizin gibi bir adama kızımı vereceğim ha. Pekâlâ biliyorsunuz ki işte, hastasınız, tedavi olasınız diye bir hekime bırakmışlar sizi.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bana bir dolap çevirdiler, hiçbir hastalığım yok.

ORONTE. — Bana bunu bizzat doktor söyledi.

M. DE POURCEAUGNAC. — Yalan söylemiş. Ben bir asılzadeyim, onunla düello edeceğim.

ORONTE. — Kime inanmak lâzım, onu ben bilirim. Kızımla evlendikten sonra ödeyeceğinizi vadettiğiniz borçlar meselesinde beni aldatamıyacağınız gibi, bu işte de aldatamazsınız.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ne borçları?

ORONTE. — Boşuna beni kandırmaya çalışmayın. O Flâman tüccarı da gördüm. Öteki alacaklılarınızla beraber aleyhinizde mahkeme kararı çıkaralı sekiz ay olmuş.

M. DE POURCEAUGNAC. — Hangi Flâman tüccarı? Hangi alacaklılar? Hangi mahkeme kararı?

ORONTE. — Ne demek istediğimi siz çok iyi bilirsiniz.

SAHNE VIII

M. DE POURCEAUGNAC, ORONTE, LUCETTE

LUCETTE. [1] — Ah, buradasın ha, bu kadar gel gitten sonra nihayet seni buldum. Benim yüzüme nasıl bakıyorsun, alçak nasıl nasil bakıyorsun?

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu kadın da ne istiyor?

LUCETTE. — Ne mi istiyorum, ahlâksız! Beni tanımamazlıktan mı geliyorsun? Yüzün kızarmıyor mu, utanmaz, beni görmekten yüzün kızarmıyor mu? *(Oronte'a)* Mösyö, evleneceği kızın babası siz misiniz, bilmiyorum ,ama işte haberiniz olsun ki ben onun karısıyım. Yedi sene evvel Pézénas'dan geçerken, o çok iyi becerdiği şaklabanlıklarla kalbimi çaldı ve beni bu suretle kendisiyle evlenmeye mecbur etti.

ORONTE. — Oh, oh...

M. DE POURCEAUGNAC. — Amma da iş yahu.

LUCETTE. — Kalleş, memleketindeki işlerini bahane ederek, üç sene sonra beni bıraktı, gitti. Ondan beri hiçbir haber alamadım. Ama hiç beklemediğim bir zamanda başka bir kızla evlenmek için bu şehre geldiğini bana haber verdiler. Kızın anası, babası onun ilk izdivacını bilmeden kızlarını vermek

[1] Bir taşra şivesi konuşan bu şahsın dilini, şive özelliğini muhafaza ederek çevirmeye imkân olmadı. *Çevirenler.*

için söz kesmişler. Hemen her şeyi bıraktım. Bu cinayete mâni olmak için, bu herifi, erkeklerin en kötüsünü bütün dünyanın gözünde rezil etmek için tabana kuvvet geldim buraya.

M. DE POURCEAUGNAC. — Amma da suratsız karı ha...

LUCETTE. — Edepsiz, vicdan azaplarından mahcup olacağına bana hakaret etmekten utanmıyor musun?

M. DE POURCEAUGNAC. — Ben mi, sizin kocanızım?

LUCETTE. — Ahlâksız, aksini söylemeye mi cesaret ediyorsun? Ah, biliyorsun ki söylediklerimin hepsi maalesef doğru. Keşke öyle olmasaydı, keşke beni o yalanlarla, o kırıtmalarla baştan çıkarmasaydın da ruhum gene öyle sâf, temiz kalsaydı. Bu betbaht hale düşmezdim. Sevgimi ayaklar altına alan, ettiği kötülüklerle beni ölümden beter ıstıraplara atan böyle zâlim, böyle merhametsiz bir kocayı görmeye mecbur olmazdım.

ORONTE. — Kendimi tutamıyacağım, ağlıyacağım. *(Mösyö de Pourceaugnac'a)* Haydi oradan, siz fena bir adamsınız.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bütün bunlardan hiçbir şey anlamıyorum?

SAHNE IX

M. DE POURCEAUGNAC, NÉRINE, LUCETTE, ORONTE

NÉRINE. [1] — Aman, dayanamıyacağım, nefesim kesildi! Ah, düzenbaz, beni epeyi koşturdun, artık elimden kaçamazsın. Adalet, adalet. Bu evlenmeye mâni olmaya geliyorum. *(Oronte'a)* Bu benim kocam, mösyö, bu hokkabazı astıracağım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bir tane daha..

ORONTE. — Ne Allahın belâsı adam mış!

LUCETTE. — Kuzum bu astırmak, mâni olmak filân gibi lâflarla ne demek istiyorsunuz? Bu adam· kocanız mı?

NÉRINE. — Evet, hanım ben karısıyım.

LUCETTE. — Bir yanlışlık olacak, onun karısı benim, eğer asılacaksa ben onu astıracağım.

NÉRINE. — Ne dili bozuk şey, bir şey anlamıyorum.

LUCETTE. — Karısıyım diyorum size.

NÉRINE. — Karısı mı?

LUCETTE. — Evet.

NÉRINE. — Benim, diyorum size, bir daha söylüyorum. Karısı benim.

LUCETTE. — İddia ederim ki, benim, ben.

---

[1] Bu şahıs bir taşra şivesi konuşur. (Bak. sayfa 58, not)

NÉRINE. — Benimle evleneli dört sene oluyor.

LUCETTE. — Beni alalı tam yedi sene oluyor.

NÉRINE. — Söylediklerim doğru, şahitlerim var.

LUCETTE. — Bütün bizim memleket bunu bilir.

NÉRINE. — Oturduğum şehir şahittir.

LUCETTE. — Bütün Pézénas bizim evlenmemizi gördü.

NÉRINE. — Bütün Saint-Quentin benim düğünümde bulundu.

LUCETTE. — Bundan doğrusu can sağlığı.

NÉRINE. — Bundan sağlam ne olur?

LUCETTE, M. de Pourceaugnac'a. — Suratsız herif, aksini söylemeye cesaretin var mı?

NÉRINE, M. de Pourceaugnac. — Hınzır, beni yalancı mı çıkaracaksın?

M. DE POURCEAUGNAC. — O da doğru, o da doğru.

LUCETTE. — Vay bu ne küstahlık! Nasıl, bizim zavallı Françon ile zavallı Jeanet'yi hatırlamıyor musun sefil?

NÉRINE. — Terbiyesizliğe bakın! Nasıl? Bana aşkının hediyesi olan çocuğumuz, küçük Madeleine'imizi hatırlamıyor musun?

M. DE POURCEAUGNAC. — İşte iki küstah şıllık.

LUCETTE. — Gel, Franson, gel Jeanet, hepiniz hepiniz gelin. Hissiz, imansız bir babayı görmeye gelin.

NÉRINE. — Gel Madeleine, çocuğum, gel de babanı yaptıklarından utandır.

SAHNE X

M. DE POURCEAUGNE, ORONTE, LUCETTE NÉRINE, BİR ÇOK ÇOCUK

ÇOCUKLAR. — A, baba, baba, baba.

M. DE POURCAUGNAC. — Allah belânızı versin, orospu çocukları!

LUCETTE. — Alçak, insan çocuklarını böyle mi karşılar? Sende babalık denen şey yok mu? Utancından yerlerin dibine girmiyor musun? Benden yakanı sıyramıyacaksın, namussuz.. Senden intikamımı alıncaya kadar, seni astırıncaya kadar peşin sıra geleceğim, hiyanetini suratına vurmaktan hiç geri kalmıyacağım, rezil, seni astıracağım.

NÉRINE. — Bana bu sözleri söylemeye utanmıyor musun? Bu zavallı çocuk üzerine atıldıdı zaman

buz gibi durmaktan sıkılmıyor musun? Benim elimden kurtulamıyacaksın. Sen istediğin kadar inkâr et, karın olduğumu ispat edeceğim. Seni astıracağım.

ÇOCUKLAR. — Babacığım, babacığım, babacığım.

M. DE POURCEAUGNAC. — İmdat, imdat! Nereye kaçayım, tahammülüm kalmadı.

ORONTE. — Hadi onun cezasını verdirin, iyi edersiniz. Asılmaya lâyık.

SAHNE XI

SBRIGANI yalnız

SBRIGANI. — Her şeyi gözle idare ediyorum. İşler fena gitmiyor. Bu taşralıyı öyle sıkıştıracağız ki vallahi sonunda kaçmaya mecbur olacak.

SAHNE XII

M. DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI

M. DE POURCEAUGNAC. — Ah, öldüm, bittim. Nedir bu başıma gelen? Lânet olsun bu memlekete, üstüme her yandan belâlar yağıyor.

SBRIGANI. — Ne oldu bayım? Yeni bir şeyler daha mı var?

M. DE POURCEAUGNAC. — Evet, bu memlekete yağmur gibi kadınla tenkiye yağıyor.

SBRIGANI. — Ne demek istiyorsunuz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Dili bozuk iki şıllık ikisiyle de evlenmek suçiyle beni itham ettiler, mahkemeye vermekle tehdidettiler.

SBRIGANI. — Bu iş fena. Bu memlekette mahkemeler bu çeşit cinayetlere karşı çok sert davranır.

M .DE POURCEAUGNAC. — Evet; ama, ilk tahkikat açılır, celse talik olunur, ara kararı çıkar, ve eğer ani olarak, temerrüt yüzünden, gıyabi bir hükümle karşılaşırsak ben işi yoluna koymak için bütün hukuki tedbirleri alır, hukuk muhakemeleri usulü mucibince hepsini iptal ve keenlemyekûn addettirmesini bilirim.

SBRIGANI. — Bütün bu ıstılahları iyice bildiğiniz göze çarpıyor. Bu mesleğin adamı olduğunuz belli.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ben mi? Hiç de değil.. Ben asılzadeyim.

SBRIGANI. — Bu şekilde konuşabilmek için tecrübeniz olması lâzım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Asla. Delâili subutiyemin kabul olunacağına ve tarafeyn mürafaya celp ve davet olunarak bilûmum iddia ve ifadeleri zaptedilmeden kavli mücerrette kalan bir itham ile beni mahkûm edemiyeceklerine aklıselim ile hükmediyorum.

SBRIGANI. — Şimdi daha mahirane kelimeler kullanıyorsunuz.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu kelimeleri bildiğim filân yok. İşte nasılsa ağzıma geliyor.

SBRIGANI. — Bana öyle geliyor ki, bir asilzade aklı selimiyle adaleti, nizamı, hukuku kavraya bilir. Ama hukuka ait usullerin hakiki ıstılahlarını pek bilemez.

M. DE POURCEAUGNAC. — Okuduğum romanlardan hafızamda kalan bazı kelimeler.

SBRIGANI. — Ah, çok güzel.

M. DE POURCEAUGNAC. — Hukuki usulden bir şey anlamadığımı size ispat etmek için, bu mesele hakkında konuşmak üzere beni bir avukata götürmenizi rica ederim.

SBRIGANI. — Olur, sizi gayet usta iki avukata götüreceğim. Ama önceden haber vereyim de onların konuşma tarzlarına hayret etmeyin. Onlar barodan öyle bir hitabet itiyatı kazanmışlardır ki, sanki şarkı söyler gibi konuşurlar. Ne derlerse size musiki gibi gelecek.

M. DE POURCEAUGNAC. — Nasıl isterlerse konuşsunlar. Anlamak istediğim meseleyi anlatsınlar da.

SAHNE XIII

M. DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI, İKİ AVUKAT, İKİ MÜDDEİUMUMİ, İKİ POLİS

BİRİNCİ AVUKAT

Şarkı söylerken kelimeleri uzatarak

Çok karı almak cürümdür cürüm,
Cezası idam.

İKİNCİ AVUKAT gayet çabuk ve ağzında yuvarlıyarak

Bu yaptığımız hâtâ
Apaçık, meydanda
Ve bütün hâkimler
Bu meselere şip der
Karar verirler.
Eğer üstatlarımıza sorarsanız
Vazıhı kanunlara, şarihlere
Justinian, Papinian
Ulpian ve Tribonian
Fernand, Rebuffe, Jean Imole
Paul, Castie, Julian, Barthole
Jason, Alciat ve Cujas,
Bu büyük muktedir adam
Hep aynı fikirde
Çok karı almak cürümdür, cürüm
Cezası idam.

BALE GİRER

İki müddeiumumi ve iki polis dansederler; kinci avukat aşağıdaki sözleri söyler:

Bütün medeni milletler
Ve aklı başında devletler
Fransızlar, İngilizler, Hollândalılar
Danimarkalılar, İsveçliler, Polonyalılar,
Portekizler, İspanyollar, Flamanlar,
İtayanlar, Almanlar
Bu işte hep aynı kanunu tanırlar
Mesele apaçık, tas tamam
Çok karı almak, cürümdür cürüm.
Cezası idam

BİRİNCİ AVUKAT. — Şu şarkıyı söyler.

Çok karı almak cürümdür, cürüm
Cezası idam

(M. de Pourceaugnac'ın, tahammülü kalmaz, hepsini k

PERDE III

SAHNE I

ERASTE, SBRIGANI

SBRIGANI. — Evet, işler yolunda gidiyor. Herifte anlayış pek kıt, zekâ namına dersen bir şey yok. Ona bu memlekette adaletin çok şiddetli olduğundan bahsettim. İdam edileceğini ve bu iş için şimdiden hazırlıklara girişildiğini söyledim. Yani öyle korkuttum ki buradan kaçmak istiyor. Ama onu yakalamak için şehrin kapılarına adamlar konduğunu da söyledim. Bu yüzden kolayca kaçabilmek için kıyafet değiştirmeye karar verdi. Seçtiği kılık da kadın kılığı.

ERASTE. — Onu bu kılıkta görmek isterdim.

SBRIGANI. — Artık bu oyunu sonuna getirmek için sizin de ne yapmanız lâzımsa düşünün; ben onunla meşgulken siz gidin de... *(Kulağına yavaşça bir şey söyler)* anladınız mı?

ERASTE. — Evet...

SBRIGANI. — Ben onu istediğim yere soktuktan sonra... *(Kulağına bir şeyler söyler)*

ERASTE. — Pekâlâ.

SBRIGANI. — Ve kızın babası benden duyduğu zaman... *(Yine kulağına bir şeyler söyler)*

ERASTE. — İşler tıkırında.

SBRIGANI. — İşte, bayanınız! Çabuk gidin de bizi beraber görmesin.

SAHNE II

M. DE POURCEAUGNAC, (Kadın kıyafetinde)
SBRIGANI

SBRIGANI. — Bana kalırsa, bu kılıkla tanınmanıza hiç imkân yok. Kibar bir kadın haline girmişiniz.

M. DE POURCEAUGNAC. — Bu memlekette, sorgusuz, sualsiz adam asıyorlar.

SBRIGANI. — Evet, daha evvel size söylemiştim ya, burada adamı evvelâ asarlar, dâvasını sonra görürler.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ne adaletsiz bir adalet...

SBRIGANI. — Doğrusu adalet burada çok serttir. Bilhassa bu çeşit cürümlere karşı...

M. DE POURCEAUGNAC. — Ama insan masumsa?

SBRIGANI. — Ehemmiyeti yok, ona hiç kulak asmazlar: hem bu şekilde sizin bütün hemşehrileriniz için müthiş bir kin beslenir. Onlar için bir Limoges'lıyı asmaktan daha büyük bir zevk yoktur.

M. DE POURCEAUGNAC. — Limoges'lılar onlara ne yapmış ki?

SBRIGANI. — Kaba insanlar, başka şehirlerin kibarlığına ve meziyetlerine düşman kesilmişler. Açıkca söyliyeyim, sizin hesabınıza müthiş bir korku duyuyorum, eğer asılırsanız buna, ömrümce yanıp duracağım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ölümden korktuğum için kaçmıyorum. Asılmak bir asılzadeye yakışmaz da ondan. Hem böyle bir itham bizim asalet unvanımızı lekeler.

SBRIGANI. — Hakkınız var: Bu vakadan sonra silâhtarlık unvanınıza da itiraz ederler, ne ise, şimdi siz biraz öğrenmeye çalışın, size kolumu verdiğim zaman ne yapacaksınız? Kadın gibi yürümek için ve kibar kadınların bütün hallerini, tavırlarını, konuşmalarını benimsemek için biraz hazırlık lâzım.

M. DE POURCEAUGNAC. — Siz onları bana bırakın. Birçok kibar kadın gördüm. Yalnız bir şey var, bu sakalla nasıl olacak?

SBRIGANI. — Sakalınızın zararı yok. Sizin kadar sakalı olan kadın çok. Haydi, nasıl yapacaksınız

bakalım. *(M. de Pourceaugnac kibar kadın taklidine başlar)* iyi.

M. DE POURCEAUGNAC. — Haydi, arabam gelsin! arabam nerede? Allahım! Nedir bu uşaklardan çektiğimiz! Bütün gün beni yol üstünde mi bekletecekler; kimse arabamı getirmiyecek mi?

SBRIGANI. — Çok güzel.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ayol, hey, arabacı, bizim küçük uşak da nerede! Ah, şeytan çocuk, ben sana yapacağımı bilirim. Yumurcak! Yumurcak! Peki ama nerede bu yumurcak! Bu yumurcak hiç bulunmıyacak mı? Kimse bu yumurcağı bulup getirmiyecek mi? Benim bu dünyada bir uşağım da mı yok?

SBRIGANI. — Çok güzel oluyor. Ama bir şey söyliyeyim, bu hotoz bir parça ince.. Ben gidip biraz daha kalınını alayım. Bazı kimselere raslamak tehlikesi var, belki yüzünüzü daha iyi örter.

M. DE POURCEAUGNAC. — Ben o zamana kadar ne yapayım.

SBRIGANI. — Burada beni beklersiniz. Bir dakikada gelirim. Biraz dolaşın, ne yapacaksınız? *(M. de Pourceaugnac sahnede birkaç defa kadın taklidi yaparak dolaşır)*

SAHNE III

M. DE POURCEAUGNAC, İKİ İSVİÇRELİ

BİRİNCİ İSVİÇRELİ MUHAFIZ, M. de Pourceaugnac'ı görmiyerek. — Haydi çabuk, arkadaş, ikimiz, biz, beraber gidiyoruz. Şimdi, bu hani M. de. Pourceaugnac var ya, boğazından asılmasına karar verildi. Onu seyre...

İKİ İSVİÇRELİ, M. de Pourceaugnac'ı görmiyerek. — Onu sallanırken görmek için, bir pencere kiralamak lâzım.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Bu M. de Pourceaugnac'ı asmak için yeni bir darağacı dikmişler.

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Vallahi bu Limoges'lının asılmasını görmek ömür olacak.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Ya, hele herkesin önünde çırpınması...

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Evet, bu garip bir herif miş çok.. Diyorlarki üç defa evlenmiş.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Bu şeytan herif, bir başına üç karı istiyor, bir tane sanki yetmez miş gibi..

İKİNCİ İSVİÇRELİ, M. de Pourceaugnac'ı görünce. — Ah, bonjur mamazel..

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Ne yaparsın yalnız başına burada...

M. DE POURCEAUGNAC. — Adamlarımı bekliyorum baylar.

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Vallahi çok güzel..

M. DE POURCEAUGNAC. — Kendinize gelin baylar, kendinize gelin.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Siz mamazel, gelmek istiyor musunuz, eylenmeye.. Meydana.. Biz size çok güzel bir asmak göstereceğiz.

M. DE POURCEAUGNAC. — Eksik olmayın.

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Bu Limoges'lı bir kibar.. Nezaketle büyük bir darağacına asılacak.

M. DE POURCEAUGNAC. — Böyle şeyleri merak etmem.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Hele memesine bak, anıma da tuhaf...

M. DE POURCEAUGNAC. — E, çok oluyorsunuz.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Vallahi, ben sizinle iyi yatarım. Hani.

M. DE POURCEAUGNAC. — A, ileri gidiyorsunuz, böyle âdi sözler benim gibi kibar bir kadına söylenmez.

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Bırak onu, ben onunla yatacağım... Bir altını verip...

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Bırakmam.

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Ben istiyorum, ben.. *(İki İsviçreli M. de Pourceaugnac'ı kuvvetle çekerler)*

BİRİNCİ İSVİÇRELİ. — Ben bir şey yapmıyacağım.

İKİNCİ İSVİÇRELİ. — Sen yalan söylüyorsun..

BİRİNC İSVİÇRELİ — Git buradan, sen kendin yalan söylüyorsun.

M. DE POURCEAUGNAC. — İmdat, yetişin.

SAHNE IV

M. DE POURCEAUGNAC, BİR KOL BAŞI, İKİ OKÇU, İKİ İSVİÇRELİ

KORO BAŞI. — Neler oluyor? Bu ne zorbaluk? madama neler etmek istiyorsunuz? Haydi, gidin buradan, yoksa ikinizi de deliğe sokarım.

BİRİNCİ İSVİÇRELİ

Gidelim, o sana kalmıyacak.

İKİNCİ İSVİÇRELİ

Peki, gidelim; ama o sana da kalmıyacak.

SAHNE V

M. DE POURCEAUGNAC, BİR KOLBAŞI İKİ OKCU

M. DE POURCEAUGNAC. — Beni küstahlardan kurtardığınız için size çok minnettarım efendim.

KOLBAŞI. — E, e! Bu yüz bana tarif edilen yüze pek benziyor.

M. DE POURCEAUGNAC. — Emin olun, o ben değilim.

KOLBAŞI. — A, a! Bu ne demek?

M. DE POURCEAUGNAC. — Bilmem

KOLBAŞI. — Öyle ise bunu niçin söylüyorsunuz?

M. DE POURCEAUGNAC. — Hiç, lâf olsun diye..

KOLBAŞI. — Bu sözlerin altında bir şey var.. Sizi tevkif ediyorum.

M. DE POURCEAUGNAC. — A, efendim, rica ederim...

KOLBAŞI. — Hayır, hayır.. Yüzünüzden, sözlerimizden anlaşılıyor, siz aradığımız M. de Pourceaugnac'sınız, kılık değiştirmişiniz. Haydi hapise...

M. DE POURCEAUGNAC. — Eyvah!

SAHNE VI

M. DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI, BİR KOLBAŞI İKİ OKÇU

SBRIGANI. M. de Pourceaugnac'a. — Ah Allahım, bu ne?

M. DE POURCEAUGNAC. — Beni tanıdılar!

KOLBAŞI. — Evet, evet.. Ben de bundan pek memnunum.

SBRIGANI. Kolbaşı'ye. — Ah, efendim, benim hatırım için.. Biliyorsunuz, çoktan beri dostuz. Size yalvarırım, onu hapse atmayın!

KOLBAŞI. — Hayır, imkân yok.

SBRIGANI. — Siz mâkul bir adamsınız. Bu işi birkaç altınla tatlıya bağlasak mümkün değil mi?

KOLBAŞI, Okçulara. — Biraz uzaklaşın.

SAHNE VII

M. DE POURCEAUGNAC, SBRIGANI, BİR KOLBAŞI

SBRIGANI, M. de Pourceaugnac'a. — Yakanızı bırakmaları için para vermek lâzım. Çabuk olun.

M. DE POURCEAUGNAC, Sbrigani'ye para vererek. — Ah bu memlekete lânet olsun?

SBRIGANI. — Buyurun efendim.

KOLBAŞI. — Ne kadar bu?

SBRIGANI. — Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on...

KOLBAŞI. — Hayır, olmaz, bana sıkı emir verdiler.

SBRIGANI. gitmek istiyen kolbaşı'ya. — Aman, durun biraz. *(M. de Pourceaugnac'a)* Çabuk bu kadar daha verin..

M. DE POURCEAUGNAC. — Ama...

SBRIGANI. — Çabuk olun diyorum, vakit kaybetmeyin.. Asılırsanız iyi olur sanki, değil mi?

M. DE POURCEAUGNAC. — Ah.. *(Sbrigani'ye tekrar para verir)*

SBRIGANI. — Buyurun efendim.

KOLBAŞI, Sbrigani'ye. — Öyle ise benim de onunla beraber kaçmam lâzım. Artık ben burada emniyette olamam. Ben onu götürürüm, siz burada kalın.

SBRIGANI — Size rica ederim, ona dikkat edin.

KOLBAŞI. — Söz veriyorum, onu emin bir yere bırakmadan ayrılmam.

M. DE POURCEAUGNAC, Sbrigani'ye. — Allaha ısmarladık, işte bu memlekette bir tane namuslu adam gördüm.

SBRIGANI. Vakit kaybetmeyin. Sizi o kadar seviyorum ki şimdiden uzaklaşmanızı istiyorum. *(Yalnız)* Allah yolunu açık etsin. Sonunda kafese girdin enayi.. Hah, işte.....

SAHNE VIII

ORONTE, SBRIGANI

SBRIGANI, Oronte'ı görmemezlikten gelir. — Ah, ne garip macera! Bir baba için ne kötü haber! Zavallı Oronte sana ne kadar acıyorum. Şimdi ne yapacaksın? Bu kahredici derde nasıl dayanacaksın?

ORONTE. — Ne oldu? Bana bir felâket haberi mi vereceksin?

SBRIGANI. — Ah, efendim, bu kalleş Limoges'lı, bu hain M. de Pourceaugnac kızınızı kaçırıyor.

ORONTE. — Kızımı mı kaçırıyor?

SBRIGANI. — Evet.. Ona öyle delice aşık oldu ki, beraber gitmek için sizi bırakıyor, onda şeytan tüyü vardır, diyorlar. Bütün kadınlar kendisini seviyor.

ORONTE. — Haydi, çabuk, hükümete gidelim. Peşlerine okçular salalım.

SAHNE IX

ORONTE. ÉRASTE, JULIE. SBRIGANI

ÉRASTE, Julie'ye. — Haydi ister istemez, geleceksiniz. Ben sizi babanıza teslim ederim. *(Oronte'a)* Buyurun efendim, işte kızınız. Beraberce kaçtığı adamın elinden zorla kurtardım. Onu sevdiğim için değil, bu işi yalnız size karşı olan hürmetimden yaptım. Çünkü bu hareketinden sonra artık onu hor görmeliyim. Ve kendisi için beslediğim aşktan vazgeçmeliyim!

ORONTE. — Ah, namussuz.

ÉRASTE, Julie'ye. — Aşkolsun ben size karşı o kadar sevgi gösterdikten sonra, bana böyle mi yapmanız lâzımdı. Babanızın arzusuna uygun hareket ettiğiniz için sizi kabahatli bulmuyorum. Babanız, yaptığı işi bilir. Akıllı, kâmil zattır. Beni başkasına tercih ettiği için şikâyet etmiyorum. Eğer bana verdiği sözden döndü ise elbet bunun bir sebepleri vardır. Bir defa aklına sokmuşlar, bu adamın benden dört beş bin altın daha fazla parası var diye... E, dört beş bin altın önemli paradır. İnsan bu kadar para karşısında sözünden döner. Ama sizin için beslediğim bütün aşkı bir an içinde unutmanız, ve bir başkası için yanıp tutuşmanız, adama atfedilen cinayetlerden sonra, babanızın rızası olmadan, ahlâksızca onun peşine düşmeniz.. Herkes bu hareketinizi tel'in ediyor, ben ne söylesem azdır.

JULIE. — E, evet, onu sevdim, madem ki babam onu bana koca olarak seçti, arkasından gitmek istedim. Ne derseniz deyin, çok namuslu bir adam. Hem üstüne attıkları suçların hepsi korkunç birer yalan.

ORONTE. — Sus, sus saygısız, ben işin iç yüzünü senden daha iyi biliyorum.

JULIE. — Mutlaka ona bir oyun ettiler. *(Eraste'ı göstererek)* Belki de sizi ondan soğutmak için bu oyunu bulan adam şudur.

ÉRASTE. — Ben mi? Ben böyle şeyi yapar mıyım?

JULIE. — Evet, siz..

ORONTE. — Kapa çeneni diyorum, aptal.

ÉRASTE. — Hayır, hayır. Bu evlenmeye engel olmak istediğimi sanmayın. Beni peşinizden koşturan şey aşkım değildir. Biraz evvel de söylemiştim, bana bunu yantıran yalnız babanıza karşı duyduğum hörmettir. Giriştiğimiz işin doğuracağı dedikodular onun gibi asıl bir adamın yüzünü kızartacaktı. Buna tahammül edemedim.

ORONTE. — Size çok minnettarım, Sinyor Eraste...

ÉRASTE. — Allaha ısmarladık efendim. Sizin ailenize karışmayı çok isterdim. Böyle bir şerefe nail olabilmek için elimden geleni yaptım. Fakat ta-

lihim yaver gelmedi. Beni bu lûtfa lâyık addetmediniz. Ama bu, şahsınızın bende uyandırdığı hürmet ve tazim hislerini muhafaza etmeme mâni olmaz. Eğer sizin damadınız olamadıysam bari ebedî hürmetkârınız kalayım.

ORONTE. — Biraz durun, Sinyor Eraste! Bu hareketiniz bana pek dokundu. Kızımı size veriyorum.

JULIE. — M. de Pourceaugnac'tan başka koca istemem.

ORONTE. — Ben istiyorum işte. Hemen Sinyor Eraste'a varacaksın, haydi elini ver...

JULIE. — Hayır... İstemem.

ORONTE. — Döverim seni.

ERASTE. — Hayır, hayır efendim, rica ederim, onu zorlamayın..

ORONTE. — Bana itaat etmeye mecbur. Sözlerimi yaptırmasını bilirim.

ERASTE. — Bu adama karşı duyduğu aşkı görmüyor musunuz? Kalbi başka bir kimseye ait bir vücuda sahip olmamı mı istiyorsunuz?

ORONTE. — Kızıma büyü yapmış... Çok geçmeden, görürsünüz, düşünceleri değişir, elinizi verin haydi.

JULIE. — İstemem...

ORONTE. — Amma da kafa şişirdin. Haydi ver diyorum. Hah. hah! hah!

ÉRASTE, Julie'ye. — Zannetmeyinki, sevdiğim için elimi size veriyorum, ben babanıza âşıkım, onunla evleniyorum.

ORONTE. — Çok teşekkür ederim. Kızımın cihazına on bin lira daha ekliyorum. Haydi, çabuk, noteri çağırsınlar da, mukaveleyi yapalım.

ÉRASTE. — O gelinceye kadar biz de karnaval mevsiminin eğlencelerine katılalım. M. de Pourceaugnac'ın evlenmesi haberi üzerine şehrin her yanından koşup gelen maskeli Parislileri buraya çağıralım.

SAHNE X

MASKELİ BİR GURUP, dans ederek ve şarkı söyliyerek girer.

BİRİNCİ MASKELİ,

Mısırlı kadın kılığında

Gitsin, gitsin dertler bu yerden,
Eser kalmasın hüzünden, kederden;
Gelsin, gelsin zevku safa,
Eğlence, neşe ve sevda;
Yalnız eğlenmeyi düşünürüz:
Zevk etmedir işimiz, gücümüz.

MASKELİLER KOROSU

Yalnız eğlenmeyi düşünürüz:
Zevk etmedir işimiz, gücümüz.

MISIRLI KADIN

İşte benim peşimdesiniz
Heyecanla dolu içiniz
Dert olmuş peşinize
Kısmetiniz.
Her zaman âşık olmalı
Saadet hep buna bağlı.

BİRİNCİ MASKELİ

Mısırlı Erkek kılığında

Ölünceye kadar sevelim
Budur aklın verdiği nasihat.
Aşk olmasaydı, düşünelim,
Ne çekilmez olurdu hayat.
Ah, kalmaktansa aşktan ayrı
Ölmek çok daha hayırlı.

MISIRLI ERKEK

Mal, mülk.....

MISIRLI KADIN

Şan, şeref.....

MISIRLI ERKEK

İkbal, istikbal...

MISIRLI KADIN

O kadar arzu edilen taçlar...

MISIRLI ERKEK

Aşk olmadıktan sonra, hepsi hayal.

MISIRLI KADIN

Aşk yoksa hayatta zevk de yoktur.

İKİSİ BİRDEN

Her zaman âşık olmalı
Saadet hep buna bağlı.

KORO

Haydi haydi, şarkı söyliyelim beraberce;
Başlasın atlamak, sıçramak, gelsin eğlence.

BİR MASKELİ

Pantalon kılığında

Madem gülüp eğlenmek için toplanmışız
O halde en akıllı olanlarımız
Delilikte en ileri gidecektir bence.

HEP BERABER

Yalnız eğlenmeyi düşününüz
Zevk etmedir işimiz, gücümüz

S O N

F. 45 kuruş